

OCTAVIAN PALER – DE CE LUMEA MODERNĂ NU MAI POATE CREA MITURI?

Mariana-Simona VÎRTAN (PLEȘA)

Octavian Paler – Why the Modern World Cannot Create Myths Anymore

This essay aims to concentrate around a rhetorical question Octavian Paler uses to explain the essence of his book named Calomniul mitologic: why the humanity cannot create other new myths? It is a book who speaks about the impossibility of human being to create other myths near the one's that have already been created. This question also shows a way of remembering about the importance of myths, became a suprateme of author's writings. The book appeared in 2007, makes a summary of most important myths of the humanity from Legendele Olimpului, the book of his childhood. The pages written here are the image for statements of defense for mythological characters misinterpreted, among the time, and also a quiet fight against modern way of thinking and understanding myths. The death of Narcis is seen here not as a suicide of someone who loves his face too deeply but as a fear of knowing his own existence. Procut is a bearer for the command written to the Temple of Delphi, to respect the measure, but over this he assured his fame, over the time. The overpassing of measure as a good decision is seen into Marsyas, Psyche or Orpheus, characters who became famous after they did not obey to this rule. This act recreates a way to achieve the knowledge, regardless any consequences of this broken rule, while the acceptance of it would have announced their fall into mediocrity.

Keywords: measure, myths, Narcis, Orpheus, Temple of Delphi, Procut, humanity, statements of defence, reinterpretation.

Rostită retoric și reflexiv, această întrebare reia practic supratema eseisticii lui Octavian Paler, mitul, recunoscut ca „refugiu și drog”¹, dezvoltând o concluzie unică și puternic sugestivă: lumea modernă nu mai poate concepe alte mituri asemeni sau mult mai puternice decât cele date de Antichitate. Ideea este mărturisită sub forma acestei întrebări la care autorul găsește și un răspuns pe măsură, în opera *Calomniul mitologic*.

Această ultimă lucrare a sa, apărută în 2007, și la care autorul a zăbovit până spre finalul vieții sale, se naște astfel ca răspuns al unei frământări cu puternice rădăcini în tinerețea autorului atunci când, după cum mărturisește în subintitulatele „conferințe nerostite”,

---

¹ Octavian Paler, *Calomniul Mitologic. Fărăme din conferințe nerostite*, Editura Adevărul Holding, București, 2010, p. 7.

Incursiuni în imaginar

singura realitate viabilă și liniștitoare a părut să fie acest spațiu populat cu zei din Olimp, Grecia.

Autorul mărturisește despre această nouă carte, *Calomniile mitologice. Fărăme din conferințe nerostite*, că urmează o altă traiectorie, distanțată față de celelalte scrieri, intenționând să se despartă de tonul din ultimele cărți: *Deșertul pentru totdeauna și Autoportret într-o oglindă spartă*:

„M-am văicărit destul și am făcut acum apel la un mic demon ce mă îndeamnă să mă iau peste picior. Conferințele sunt rostite pentru molliile din casă mea, prezențe foarte reale”¹,

se amuza scriitorul².

Opera pornește de la ideea că lumea modernă nu mai poate crea mituri similare celor antice, amintind că singurele mituri moderne care se pot ridica la nivelul acestora sunt cele rezultate în urma capodoperelor literare și contrazic teoria conform căreia miturile sunt anonime. Se face referire aici la personaje precum Don Juan, Don Quijote, Faust, sau Hamlet.

Frânturi ale cărții vorbesc, încă de la început, despre relația specială cu Grecia, mai cu seamă, despre relația autorului cu zeii acesteia. Paler pomenește despre importanța pe care au avut-o aceste entități, în spațiul scriiturii, care a completat cumva golul existentei solitare a autorului. Într-una din „conferințele nerostite” inserate în rândurile cărții amintește despre ispita ce plana asupra sa, „adolescent bovaric” fiind, ispita care i-a marcat profund raportarea la mit și i-a întărit legăturile cu lumea Olimpului:

„Am citit cu pasiune Legendele Olimpului. Descopeream în mitologie un tărâm fermecător, plin de surprize încântătoare. Or, asta se întâmplă într-o vreme în care viața mea era teribil de anostă și de ternă.”³.

Părăsind universul blând al satului natal, în care își trăise copilăria plină de inocență și candoare, tânărul Paler, ajuns la vârsta de 11 ani, se vede forțat să treacă dincolo de tot ceea ce se constituise, până atunci, în jurul său asemenea unui centru mundi, pentru a se confrunța cu o mare provocare. O provocare ce îl soma, pe de o

---

¹ *Ibidem*, p. 8

² EVZ. ro, *Scriitorul Octavian Paler, autoportret la 80 de ani*, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/scriitorul-octavian-paler-autoportret-la-80-de-ani-406773.html>, accesat în 2 noiembrie 2013.

³ Octavian Paler, *Op. cit.*, p. 7.

Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narative

parte, să se dueleze cu viitoare introvertiri, neajunsuri sau singurătăți iar pe de altă parte să se autodepășească. Păler a urmat școala primară în satul natal, în anul 1937, după care a fost admis bursier la „Colegiul Spiru Haret” din București. În vara anului 1944, cu o săptămână înaintea încheierii cursurilor clasei a VII-a de liceu, a avut o altercație cu George Șerban, directorul școlii, care era chiar unchiul său (fratele mamei), și a fost obligat să părăsească școala, mutându-se la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș pentru a urma, în anul școlar 1944-1945, ultima clasă de liceu, clasa a VIII-a, secția literară.

Șederea sa în București, și atmosfera din cadrul colegiului „Spiru Haret” sunt descrise ca fiind foarte dure. Autorul mărturisește că se afla în imposibilitatea de a socializa cu colegii săi, din cauza discrepanței de statut social care l-a făcut să se retragă spre spațiul livresc și să rupă orice legătură socială cu cei din jurul său:

„Venisem la 11 ani din Lisa la un liceu ultrasimandicos, care oferea burse copiilor săraci, dar nu reușisem să mă apropiu de niciun coleg. Caracterul meu de introvertit, complicat de un amestec, primejdios, de timiditate și orgoliu, precum și descoperirea pe care o făcusem, că reprezentam partea de jos a societății, «talpa țării», cum se spunea atunci, m-au făcut să mă izolez. În jurul meu, nu creștea nici iarba. Duceam, ca elev, la «Spiru Haret», o existență de «oaiie neagră». Or, mitologia m-a ajutat atunci să fac față «istoriei». Ea mi-a fost și refugiu și drog.”¹

Iată de ce amintirile din Lisa natală, multe dintre ele transformate, cu minime modificări, dintr-o carte în alta, câștiga teren în spațiul afectivității auctoriale. Întâlnirea cu mitologia vine astfel ca o consolare necesară tuturor neajunsurilor și neîmplinirilor, într-o perioadă mărturisită ca fiind destul de dură și fără soluții imediate. Devine astfel posibilă retragerea spre o altă lume, ca alternativă la incapacitatea de socializare, drastic mărturisită. Afirmăția scriitorului cu privire la cele două eu-uri ale sale este extrem de emoționantă:

„Eu am încercat să împac în mine două eu-uri diferite: unul rațional cu o mare nevoie de logică, altul afectiv care nu s-a putut ridica deasupra sentimentelor. Eul rațional a tânjit, constant, să mă comport rezonabil. Eul afectiv i-a zădărnicit mereu eforturile. Rezultatul? Niciodată n-am

---

¹*Ibidem.*

Incursiuni în imaginar

știut prea bine ce vreau. Și niciodată nu m-am mulțumit cu ceea ce am reușit să obțin.”¹.

Izolarea în mit devine singura posibilitate de a face față preajmei. Mitologia se transformă, după mărturisirea autorului, într-un scut care să-l ajute să depășească „istoria” unui tânăr cantonat într-o existență care nu-i aparține și față de care nu simte nimic, intitulându-se, metaforic, „oare neagră”. Apelativul vine, mai degrabă, nu în sens peiorativ, așa cum căuta autorul să-l deconspire, ci ca explicație sau motiv pentru a se disocia de cotidian și a pactiza cu acest „tărâm fermecător” al mitologiei. Întoarcerea spre ea este departe de a fi „în trecere”. Este practic o cercetare îndelungată și atent desăvârșită a zeilor, a variantelor lor, a relațiilor dintre aceștia: „Căutam prin biblioteci tot ce găseam despre zeii grecilor și citeam. Ajunsesem să cunosc și variante ale legendelor, să am simpatii și antipatii în Olimp”.

Asistăm astfel la o clasificare, oarecum justificată, a zeităților, în funcție de rostul fiecăreia în spațiul Olimpului. Autorul mărturisește preferința pentru Afrodita sau Zeus, disprețul pentru Cronos sau Hera, curiozitatea pentru Athena sau Hefaistos:

„Hera nu-mi plăcea. Era prea cârcotașă, un fel de țafă divină. Athena mă nedumerea. De ce se încăpățănase, oare, să rămână castă? De ce n-o interesau bărbății? Nu era deloc negliabilă, ca femeie, în ciuda aerului ei de călugăriță în armura. De ce n-avusese decât cu Hefaistos o aventură, și aceea pusă la îndoială de unii? În schimb, tot ce făcea Afrodita mă interesa. Probabil, a trezit în mine și unele impulsuri, tulburi, erotice. Sadismul lui Cronos, prezentat în legende ca un monstru oribil, care-și înghite copiii îndată ce se nasc, de teamă că va fi detronat de unul din ei, m-a cam îngrozit. Dar am jubilat când Zeus, născut pe ascuns de mama sa, în Creta, și-a silit tatăl să-i vomite pe frații săi.”².

Participă imaginar la istorii, dar prin descriere dă impresia că ar fi fost în acel loc, de exemplu la procesul în care Sofocle și fiul său își disputau averea celui dintâi. Autorul mărturisește încântarea sugerată de finalul acestei istorii, motivându-l să răscolească alte cărți în căutarea informațiilor raportate la Grecia:

---

¹*Ibidem*, p. 9.

²*Ibidem*, p. 7

Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narrative

„Povestea relațiilor mele cu zeii e, oarecum, diferită. Trebuie să precizez că mă refer la niște zei anume: la zeii grecilor, cei care stăteau, în vechime, în Olimp, iar când se săturau de divinitatea lor coborau printre muritori să afle și ei cum se trăiește. Coborau să iubească, să țeseă intrigi sau să se amestece în războaie, cum au făcut-o la Troia.

Alți zei au rămas pentru mine străini, inaccesibili. M-au intimidat sau chiar mi-au dat fiori. Am simțit că nu te poți apropia de ei decât cu umilință și cu teamă pentru a nu-i supăra. Învaluiți în misterul lor metafizic, ei nu admiteau obiecții, cereau supunere necondiționată și laude lingușitoare, pe când zeii grecilor mi-au fost, de la primele contacte, familiari. Mi-a plăcut enorm nepăsarea cu care priveau păcatul. Singurul păcat pe care nu-l admiteau olimpienii era acela de a nu vrea să greșești niciodată, pentru ca o asemenea pretenție divulgă o mare trufie, de a vrea să fii mai bun decât zeii care păcătuiau cu voluptate ori de câte ori aveau ocazia. De altfel, zeii grecilor trăgeau cu ochiul, mereu, la ce făceau muritorii.”¹.

La Octavian Paler mitologia a reprezentat astfel: „un fel de copilărie a istoriei”. „Legendele Olimpului ne-au fermecat ca povești. Și povești le socotim și azi, chiar dacă, pentru a ne exprima elegant, le numim mituri”². Autorul acuza drastic evoluția, nu tocmai pozitivă, a raportării noastre la istorie în comparație cu grecii, aruncând o culpă gravă informației și faptului că lumea nu mai are nimic de descifrat pentru că se cunoaște totul, mass-media având grijă să ofere o altă perspectivă cu care acesta nu este de acord și pe care o blamează dur:

„Cu ajutorul televiziunii, putem oricând să vedem cât de gol și cât de prozaic e vârful Olimpului. Nici măcar un cimitir al zeilor nu există acolo. Tot ce ne-a încântat, cândva, imaginația n-a fost decât o poveste care a durat până ce o nouă religie a zdrobit cu ciocanul statuile zeilor păgâni și a aruncat resturile în foc pentru a obține marmura.”³.

Raportând omul modern la cel arhaic, Paler subliniază, ironic, faptul că cel dintâi este pus în incapacitatea de a-și revendica vreun mit serios și, nicidecum, să mai poată să sustragă din existența celor vechi esența. Moartea lui Narcis este mult mai mult decât o sinucidere pentru actul narcisistic în sine, acela de a-și iubi, până la exagerare, chipul zărit într-o oglindă așa cum este percepută sacrificarea proprie de către modernitate.

---

¹*Ibidem*, pp. 6-7.

²*Ibidem*, p. 10.

³*Ibidem*, pp. 10-11.

Incursiuni în imaginar

O altă acuză dură legată de raportarea la mituri este identificarea lor cu niște: „frumoase și cam copilăroase legende în care aheii se pot bate la Troia zece ani pentru o soluție adulterină.”¹. Secretul acestor mituri și al trăinicieii lor este explicat, tot de autor, ca fiind tendința de a transforma misterul în ceva banal, fapt care, în loc să îi diminueze importanța, îl transformă în ceva inaccesibil, oferind aici, spre exemplu, ambiguitățile date de predicțiile indescifrabile ale oracolelor de la Delfi.

Aceste inserții grave vor fi rostite, în fața moliilor, care-i devin camarazi în drumul prin singurătate, autorul subliniind rostul acestor conferințe „nerostite” în ideea anularii lamentațiilor de care ar fi putut fi acuzat, o dată cu cele două scrieri: *Autoportret într-o oglindă spartă și Deșertul pentru totdeauna*, constatând ironic faptul ca societatea românească nu „se dă în vânt după melancolii”², singura ei preocupare răsfrângându-se în jurul banilor. Prin urmare gândurile sale vor fi rostite în fața acestor vietăți pe care le numește „originale” și „imprevizibile”.

Curajul de a crea o altă perspectivă de interpretare a acestor mituri, departe de „clișeele” formulate până atunci, este și el o mărturisire mascată. Acest laitmotiv, preluat de la Oscar Wilde, apare ca motto al cărții și îndeamnă grav spre esența celor spuse de autor trăgând un semnal încă de la începutul scrierii: „Dați-i omului o mască și va spune cine este”. Această mască devine, astfel, un scut sau o scuză în fața celor afirmate cu o doză maximă de sinceritate oferită protector de prezența acesteia.

Grație acestei măști i-a găsit o justificare lui Procust, tâlharul despre care se zicea că își obliga victimele să încapă într-un pat cu dimensiuni stabilite precis. Se pune astfel întrebarea dacă Procust era, într-adevăr, un tâlhar sadic, maniac și sângeeros. Putem crede că el a aplicat porunca de la Delfi: „Nimic prea mult”, adică totul să aibă o măsură, moderație. Sunt prezentate multe exemple de încălcare a acestei porunci, chiar templul pe care este scrisă dovedind acest fapt. Paler îi reabilitează imaginea printr-o explicație rezonabilă raportată la greci:

„La fel de bine poate fi socotit profesor de estetică! Oare nu era canonul grec, judecat la rece, un pat al lui Procust? În perioada de

---

¹*Ibidem*, p. 11.

² Constantin Coroiu, Octavian Paler: „*Viciul memoriei*” (II), [în] revista „Cultura”, numărul 18/2013 (422), articol apărut pe 30/06:2011, în secțiunea Cultura literară. REVISTACULTURA.RO

Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narrative

apogeul a sculpturii grecești, cea care i-a dat pe Fidias și pe Polichet, sculptorii trebuiau să respecte un sistem foarte strict de reguli: ce lungime trebuia să aibă nasul, ce lărgime trebuia să aibă gura, cât trebuiau să măsoare gâtul, fruntea, pieptul și picioarele.”¹.

Prin urmare, Procust nu făcea decât să stabilească un etalon care să fie respectat.

Aceeași justificare, în afară de orice clișeu, i-o atribuie și lui Narcis, personaj din mitologia greacă pe care Paler îl considera nedreptățit de către toți, din pricina neînțelegerii actului narcisistic în sine. Vina o atașează aceluiași etichete sau clișee pe care lumea s-a grăbit să le ofere ca explicație pentru un act sau altul. Paler conturează o pledoarie a apărării pentru Narcis pe care îl consideră ca fiind cel mai calomniat personaj din mitologie.

Numele său se traduce printr-o stare aproape de exagerare a iubirii de sine dusă până în sfera patologicului. Ceea ce omenirea a omis este, în concepția lui Paler, faptul că acest personaj este tânăr și că sinuciderea sa nu s-ar fi datorat faptului că și-a zărit chipul în oglinda unei ape, cu atât mai mult că iubirea de sine dusă până la exacerbare nu poate fi prilej de sinucidere pentru cineva care se iubește pe sine mai mult decât orice. Și în acest caz autorul face referire la măsura lucrurilor: „Apropo de prea mult”², amintind chiar și de exemplul lui Midas care a ajuns să își refuze mult râvnitul dar primit de la Dionysos, tot ca răspuns la măsură. Prin aceeași raportare la măsură, îi trece în revistă și pe Marsyas, Psyche, Orfeu, sau Cassiopeea. Fiecărui personaj îi găsește însă circumstanțe atenuante. Depășirea măsurii i-a făcut cunoscuți, jertfa măsurii devenind astfel ofranda cunoașterii, indiferent de consecințele acestor acte. Renunțarea și măsura ar fi însemnat, în concepția paleriană, cădere în mediocritate:

„Cine ar mai fi auzit de Icar dacă n-ar fi dorit «prea mult» să ajungă la soare, în loc să-și continue drumul cu Dedal, tatăl său, spre Sicilia? Antigona are un plus de orgoliu care îi dă tăria să rămână inflexibilă. Heracles are un plus de fudulie care-l ajută să-si săvârșească isprăvile. Teseu are un plus de cinism care-l face să nu se simtă obligat față de Ariadna care i-a asigurat, cu firul ei, ieșirea din labirint”³.

---

¹Octavian Paler, *Op. cit.* p. 34

² Paul Cernat, *Trei moduri de a fi străin*, prefață la volumul, Octavian Paler, *Aventuri solitare*, ediția a II-a, Editura Polirom, București, 2008, p. 8

³*Ibidem*, p. 11.

Incursiuni în imaginar

Măsura, certificată pe frontonul templului închinat lui Apollo la Delfi, Meden agan, pare să nu fi fost luată în serios de nici unul dintre personajele amintite mai sus. Explicația, în viziunea lui Paler este simplă și, totodată, plauzibilă:

„Grecii s-au temut nu de necesitatea de a respecta măsura cât de teama de a nu rămâne sub ea: „Și ce ironie doamnelor și domnilor, să se spună «nimic prea mult» unde? Tocmai la Delfi! Oricine merge să vadă locurile unde a funcționat celebrul oracol se poate convinge că am dreptate când afirm că acolo grecii s-au temut de exact contrariul: să fie ceva «prea puțin»! S-au temut parcă să nu fie prea puține statui, prea puține temple, prea puține ofrande, prea puține altare și prea puțin mister. [...]«Măsura» e o glumă acolo, sub contraforturile Parnasului.”¹

Întâlnirea sa cu Olimpul este rememorată, în operă, pentru a scoate în evidență faptul că multe dintre informațiile pe care le știuse până atunci, sau pe care societatea modernă le promova, cu privire la mitologie și la zeitățile ei, sunt tratate dintr-o perspectivă diferită venind, oarecum, în apărarea unor adevăruri eronate sau vizibil distorsionate pe care încerca să le reevalueze și să le reclădească într-o lumină nouă.

Imaginile descrise se recompun din perspectiva unui „anticălător” care redă, prin prisma subiectivității sale, spații ale trecutului care sunt percepute într-un amestec de prezent vizual cu un trecut teoretic. Mănat de o curiozitate acerbă, poposește în Olimp și are prilejul să vadă muntele legendar pentru a confrunța realitatea din rândurile cărților cu cea a imediatului și a vizualului.

Reacția mărturisită la vederea muntelui este paradoxal alta decât cea la care ne-am fi așteptat. În fața sa nu se ridică un munte încărcat de istorie, grandios și impozant ci, mai degrabă, „un munte pleșuv, banal, și de un colorit feruginos.”². Aceeași dezamăgire o trăiește, după propria-i mărturisire și la Salamina când a fost să vadă mormântul lui Ajax pe care îl credea acoperit, după cum aflase din cărți, cu jumătate din mare. Nimic din ceea ce a văzut nu părea să se potrivească celor citite din cărți. Autorul însuși mărturisește:

„Nu reușeam să împac imaginea aceluia Olimp banal cu Olimpul din mitologie, unde frumosul Ganymede, răpit de Zeus, pentru a-l

---

¹ Octavian Paler, *Calomii mitologice. Fărâme din conferințe nerostite*, p. 111.

²*Ibidem*, p. 133.

Mit, basm, legendă. Mutații ale nucleelor narrative

transforma în paharnic, le turna zeilor nectar în cupe. Și a fost nevoie de Schliemann, ca să mă ridic deasupra decepției mele.”²¹.

Arătând diferența clară între imaginile creionate din cărți și cele văzute cu ochiul liber singura concluzie viabilă pe care ne-o prezintă autorul este aceea că spații precum Olimpul, Troia sau Micene nu trebuie surprinse cu ochiul vizitatorului necunoscător și căruia îi este imposibil să vizeze, să își imagineze. O descriere, în detaliu, făcută de un topograf ar scoate în evidența realități care de fapt nu există: „Nu vă îndeamnă asta să considerați inutil drumul până la poalele Olimpului dacă nu puteți trece de decepția că n-ați găsit ceea ce vă așteptați să găsiți?”²².

În aceeași operă autorul vine și cu o explicație clară: mitologia devine interesantă și plăcută, deoarece raportată la istorie ea oferă posibilitatea de a crede că orice este posibil:

„Mitologia e încântătoare tocmai pentru că, spre deosebire de istorie ea ne propune să credem în cântecele sirenelor. Și să înțelegem de ce, la lumina stelelor, se văd lucruri care nu se văd la lumina unei lanterne. La urma urmei, fiecare vede pe Olimp, dacă ajunge la poalele lui, ceea ce are nevoie să găsească.”²³.

În paginile aceleiași cărți autorul confirmă o afirmație a lui Eugen Lovinescu, potrivit căreia fiecare găsește în Antichitate ceea ce caută. Apoi se întrebă retoric: „Întrebarea pe care mi-o pun în continuare este inevitabilă: ce caut eu?”²⁴ pentru a concluziona apoi: „Geniul antic, zicea el, n-a încetat să încante umanitatea, dar fiecare ia din această încântare partea pe care o merită, și cu atât mai rău pentru cei care iau prea puțin.”²⁵. Într-o altă afirmație, autorul menționează că anticii apelau la mituri pentru a spune, cu ajutorul lor, cum înțelegeau lumea dar că noi avem nevoie de mituri, se pare, într-un sens contrar. Concluzia cărții pe care o redă autorul este simplă dar gravă: „Aceste «calomnii mitologice» nu sunt, cum ar putea să pară, «un joc»”²⁶. Ele îi conferă posibilitatea să modifice tonul ultimelor sale cărți. Acestea sunt scrise într-o tonalitate gravă și melancolică datorată poate de singurătatea eului și suferința cauzată de boală. În

---

¹*Ibidem*, p. 138

²*Ibidem*, p. 140.

³*Ibidem*, p. 146.

⁴*Ibidem*, p. 152.

⁵*Ibidem*.

⁶*Ibidem*, p.134

Incursiuni în imaginar

această ultimă carte autorul căuta să-și ascundă sau să-și ignore melancoliile fără a juca însă un rol fals. Ultima sa operă, *Calomniile mitologice*, abundă în simboluri și structuri ale mitologiei. Însă nu poate fi înțeleasă și devorată fără o trecere, mai întâi, prin Legendele Olimpului și prin marile capodopere literare ce stau la baza acestor mituri. În lipsa cunoașterii lor, o înțelegere a *Calomniilor mitologice* nu ar fi posibilă. Aceasta deoarece autorul nu și-a propus să facă un rezumat. Octavian Paler are pretenția de a scrie pentru cunoscători. Comunică cu cititorul ca și cu propria-i persoană.

Bibliografie:

CERNAT, Paul, *Trei moduri de a fi străin*, prefață la volumul, Octavian Paler, *Aventuri solitare*, ediția a II-a, București, Editura Polirom, 2008

COROIU, Constantin, *Octavian Paler: „viciul memoriei”(II)*, în „Cultura” numărul 18/ 2013 (422), articol apărut pe 30:06:2011, în secțiunea [http://Cultura literarăREVISTACULTURA.RO](http://Cultura_literara_REVISTACULTURA.RO)

PALER, Octavian, *Calomniile mitologice. Fărâme din conferințe nerostite*, București, Editura Adevărul Holding, 2010

EVZ. Ro, *Scriitorul Octavian Paler, autoportret la 80 de ani*, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/scriitorul-octavian-paler-autopor-tret-la-80-de-ani-406773.html>, accesat în 2 noiembrie 2013

~~~~~

Mariana Simona VÎRTAN (PLEȘA): Doctorandă, Membră a Centrului de Cercetare a Imaginarului „Speculum”, Alba Iulia. Profesoară de Limba și literatura română și Limba și literatura franceză la Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra; Asist. Suplinitor Curs Practic de limba Română pentru anul pregătitor, în cadrul Programului de Studii Limba Română ca limbă străină. Volume: *Eminescu și Antichitatea clasică greco-latină*, 2010; *Gramatică-Exerciții aplicative*, 2010. Colaborări la revistele: „Lumini de gând, Foaie Studențească editată de Ascor”, „Journal of Romanian Literary Studies”, „Tricrac”, „Le Francais - Le défi des temps modernes”.